

Markéta Králíčková: Učitelé a počátky pedagogického muzea v Praze. Praha, FFUK 2010, 159 s. včetně příloh. Disertační práce.

Oponentský posudek

Autorka si zvolila téma z oblasti dějin učitelství a školství, které dosud nebylo komplexně zpracováno. Jedná se o téma vlivu učitelstva na počátky Pedagogického muzea J. A. Komenského, o kterém zatím existovalo jen pár odkazů v syntetické literatuře věnované jiným tématům.

Své cíle a záměry uvádí autorka v úvodu práce (s. 6) Správně vychází ze zasazení okolností vzniku a vývoje PM JAK do dobových širších souvislostí 2. poloviny 19. století tak, aby práce naplnila dva základní cíle, které ale obsahu práce odpovídají jen částečně. První cíl je nepochopitelně omezen rokem 1956, ale autorka dovádí v popisných kapitolách až do současnosti. Autorka by se měla k tomuto problému během obhajoby vyjádřit. Druhý cíl se podařilo naplnit uspokojivě. V další části úvodu autorka popsala metodologické přístupy ke zpracovávání tématu a pokusila se i o kritickou analýzu pramenů

Práce je členěna do sedmi kapitol, které odpovídají logice strukturace tématu práce. Je třeba pochválit autorku za všemožnou snahu získat a prostudovat zdánlivě ucelený archivní materiál, ovšem při bližším zjištění jde o téma, k němuž jsou archivní materiály značně „děravé“. Autorka využila i dobový tisk a poměrně chudou sekundární odbornou literaturu.

Co se týče obsahu práce, nemám k ní žádné vážnější výhrady, kromě snad potvrzení či vyvrácení „neoficiálních“ zpráv o cílené likvidaci určitých fondů a materiálů v 50. a následně 70. letech (např. sbírek školních obrazů) a o míře neodbornosti vedení muzea a následných škodách po smrti Tomáše Pasáka. Také se čtenář jen velmi málo dozví o míře spolupráce PM JAK s MK v Přerově a o celkovém vlivu politických ideologií na činnost a zaměření muzea. Dílčí závěrečná hodnocení některých kapitol, zejména věnujících se poválečnému vývoji PM JAK jsou málo analytické a plastické a odpovídají úrovni textu spíše konstatováním na úrovni brožurkových průvodců (např. s. 95 a násl.). Autorka příliš snadno sklouzává v textu do úrovně konstatování připomínající „výroční zprávy o činnosti instituce“, přičemž opomíjí nutnou předchozí hlubší analýzu sledované problematiky.

I přes uvedené „nedostatky“, které autorka jistě vysvětlí během obhajoby, je práce ucelená, tématicky sevřená, psána srozumitelným jazykem a přináší řadu nových a zejména a badatelsky dále využitelných poznatků a informací.

Celkový uspokojivý charakter práce a jazykovou a stylistickou úroveň narušuje několik faktických nedostatků, ke kterým by měla autorka zaujmout vlastní stanovisko. Jde zejména o:

- a) přepis osobních jmen v práci, buď u všech s plnými jmény nebo jen iniciálami a hlavně uvádět bez titulů, pokud titul přímo nesouvisí v momentálním obsahem práce.
- b) Na s. 19 zcela chybí argumenty pro zdůvodnění názvu kapitoly. Ne vše, co učitelé tehdy psali a produkovali, bylo na podporu odkazu J. A. Komenského.
- c) S. 30: Zákaz oslav se skládal ze tří samostatných doporučení, ale jen veřejných škol, nikoliv všech škol.
- d) S. 35 jde asi o eufemistické vyjádření, „že nebylo snad obce, která by neuctila památku...“, naopak jen moje analýza tehdejšího chrudimského a hradeckého kraje ukázala, že doložené oslavy se konaly jen v 25 % tehdejších obcí.
- e) S. 105: autorka by měla zpřesnit nebo doplnit jména u Schallera a Caravolase.
- f) S. 116: u popisu nové expozice chybí významný autorský podíl pracovníků Univerzity Pardubice.
- g) V práci je řada překlepů a nepřesností – viz jen anglické resumé, což se opakuje i v Tezích k disertační práci.
- h) 6. kapitola je velmi popisná a obsahuje významné části textu, který je doslova převzat z internetových stránek PM JAK (hlavně s. 113-115), jinde se autorka pokusila alespoň o vlastní formulaci obsahově stejného textu (s. 118). Na s. 114 uvádí autorka jiné počty signatur než uvádí webové stránky PM JAK. Odkud je ale autorka čerpá, neuvádí. Celkově tato kapitola neanalyzuje, nýbrž jen povrchně popisuje na úrovni muzejního průvodce. Na s. 118 by měla autorka použít buď české přepisy názvů měst a institucí nebo používat jen cizojazyčné názvy.
- i) V 7. kapitole jde o obsahově nevyvážené medailonky, jimž by jistě slušela i rozšiřující literatura o pojednávané osobnosti.
- j) Závěrečné shrnutí odpovídá představám o syntetických závěrech, je s podivem, proč se stejného vzorce nedržela autorka u průběžného hodnocení jednotlivých kapitol.

Celkově lze konstatovat, že autorka předložila dizertační práci, jejíž obsah úplně neodpovídá názvu práce a text vykazuje řadu formálních a stylistických nedostatků, méně již obsahových. Řadu z nich by měla autorka obhájit a vysvětlit během ústní obhajoby. Poté bude možné autorce udělit titul PhD.

Pardubice, 12. 4. 2010

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
Fakulta filozofická Univerzity Pardubice